

befalla öfver, vara förman för. *H. under sig många af de lägre tjenstemännen i verket.* — *H. öfver, h. öfrig, se H. qvar.* — 3) Föra, medföra, försätta, förflytta från ett ställe till ett annat. Brukas mest i förening med vissa partiklar. — *H. bort* (fam.), undanföra, undanskaffa, undandröjda, aflägsna; äfv. förlora. — *H. fram*, se *Framhafva*. — *H. ifrån*, se *H. ändan*. *H. ögonen ifrån en ting*, vända dem derifrån. — *H. igen* (fam.), stänga igen, knäppa igen. — *H. in* (fam.); införa, indrifva, inköra, laga, att någon eller något kommer in. — *H. med sig*, medhafva, medföra. — *H. ned* (fam.), nedföra, nedtaga, nedhämta, nedskaffa, neddrifva; laga, att person eller sak kommer ned. — *H. omkull* (fam.), slå omkull. — *Han har två tunnor rög på lasset.* — *H. sönder* (fam.), slå sönder, rifva sönder, göra, att något går sönder. — *Jag har ett bref till N.*, medföra ett bref &c. — *H. ändan* (fam.), se *H. bort*. — *H. upp* (fam.), uppföra, upptaga, upphämta, uppskaffa, uppdrifva, laga så, att person eller sak kommer upp. — *H. ut* (fam.), utföra, uttaga, uthämta, utskaffa, utdrifva, laga så, att person eller sak kommer ut. — 4) Få, bekomma, erhålla. *Hur snart har jag det? Der har ni 10 r:dr. Hvad har ni för arbetet? Hvad har ni, för det ni mödar er så mycket? Man har ingenting deraf. Jag har blott otack deraf. Hvad har ni deraf? hur stor är er inkomst, vinst, förtjenst deraf? Han har tre skilling på skålpundet, förtjenar &c. Haf tack! tackad vare du! jag tackar dig. H. vinst, nytta af något. Vilja h.*, önska, ästunda, eftersträfv; äfv. fordra, begära, kräfv; äfv. tycka om, t. ex.: *Han vill h. allt, hvad han ser. Hvad vill du h. af mig? Han vill ej h. henne*, tycker ej om henne, vill ej hafva henne till hustru eller fästmö. *Han ville så h. det*, han vill det. *Så vill jag h. det*, så önskar jag att det skall vara. *Det var dit jag ville h. honom*, föra, bringa honom. *Der ha vi det!* uttryck, hvarigenom man tillkännagifver, att något väntadt, fruktadt inträffat. *Der ha vi honom!* der är han nu! *Hu har jag det*, nu förstär jag, har jag funnit förklaringen, funnit, hvad jag sökte. *Hvar var det jag stannade? Jo, nu har jag det*, nu har jag fått rätt på det. *Af hvem har du det?* har du hört det? *Jag har det af säker sagesman. Det har han af sin fader*, har han ärft af sin fader. — *H. fram*, få fram, t. ex.: *Han vill alltid ha sin vilje fram. Han vill ha sitt fram*, han vill, att hans plan, afsigt, önskan o. s. v. skall gå i fullbord. (Fam.) *Han skall ha det i sig*, det skall han få uppbära övert, stickord för. *Hvarifrån har han det?* har han hämtat den nyheten, uppgiften? *Vilja h. något igen*, vilja ha det åter, tillbaka, t. ex.: *Han vill ha sina penningar igen. Der har ni det igen. Jag ville gerna haft mina ord igen*, ville önska, att jag ej hade sagt det. *Han skall ha det igen*, skall få vedergällning deraf. — *H. tillbaka*, se *H. igen*. — 5) *H. före* kommer äfven i en mängd talesätt, hvilka icke kunna föras till någon af föregående bemärkelser. *Det har ingen nöd*, man har i det afseendet ingenting att frukta, befara; äfv. det är ingen brist; äfv. det har ingenting att betyda. *Det har ingen fara*, det är ingenting att befara, det är ej farligt. *Det har ingen brädskä*, det är ej brädd. *H. sig något bekant*, hafva kännedom om något. *Vi ha i dag d. 1 Januari*, det är i dag &c. *Vi ha vackert väder, kallt, varmt*, o. s. v., det är

vackert väder, &c. *Vi hade just de första vardagarna*, det var, skedde just under de &c. *Huru har det ordet i plural?* huru heter det i plural? *H. att . . .* brukas ofta i bem. af: skola, böra, vilja, kunna, t. ex.: *Jag har att skriva*, det är något, som jag skall, måste skriva. *Han har att välja*, han kan välja. *H. ett hus att sälja*, hafva till salu ett hus, det man antingen sjelf äger, eller hvarom man fått uppdrag. *Hvad har du vidare att säga?* hvad vill du &c.? är det någonting mera, som du vill säga? *Deremot har jag ingenting att anmärka*, vill, kan jag ingenting anmärka. *Det har ingenting att betyda*, det har ingenting på sig, betyder ingenting. *H. någon att tacka för något*, stå i förbindelse, tacksamhetsskuld hos någon för bevisad välgerning, tjenst, o. s. v. *Han hade blott två timmar på sig*, inom två timmar borde han vara färdig, hafva fullbordat det. *Det har sina svårigheter att göra det*, svårigheter möta dervid. — 6) *H.* brukas äfv. som hjelpeverb, för att formera præterita af andra verber, t. ex.: *Jag har gått, du hade gått, han må hafva gått. vi skulle hafva gått, att hafva gått.* — *Hafva sig* ell. vanligare *Ha sig*, v. r. (fam. o. pop.) 1) Gå, flytta sig, komma. *H. sig bort. in, undan, ut*, o. s. v. — 2) Förhålla sig, aflöpa. *Det har sig ej så lätt att göra det*, det är ej så lätt att &c. *Vi så väl se, huru det vill h. sig*, huru det aflöper, vill vända sig, o. s. v. — 3) Föra sig i det yttre, skicka sig i umgänge, visa sig för världen. *Hon förstär att h. sig.*

HAFVANDE, a. 1. Säges om en qvinna, som är med lifsfrukt. *Vara, göra, bli h. H. i sjette månaden. Gå h.*, vara hafvande; (fig. fam.) *gå h. med*, hafva något i tankarna, fundera på, grunda på, t. ex.: *Han går h. med stora förslager. H. tillstånd*, det tillstånd, då en qvinna är hafvande. — *Syn.* Häfdat, Lägrad, I grossess, I situation, I välsignadt tillstånd.

HAFVERI, se *Haveri*.

HAG, n. 5. (jäg.) Instängning för hemtamda eller vilda djur.

HAGBOK, m. 2. Se *Afvenbok*.

HAGE, m. 2. pl. *hagar*. 1) (i fornspråket) Inhägnad plats. *Balders h.*, Balders tempellund. — 2) (nu) Inhägnad beteshage. Kallas äfv. *Beteshage*. Ingår i sammansättningarna *Ox-*, *Ko-*, *Häst-*, *Kalfhage*.

HAGEL, n. 5. 1) (kollektivt) Till droppar sammansmälta dunster i luften, som plötsligen blifvit beröfvade så mycket värme, att de frusit och nedfalla i spridda korn. *Fint, groft h. Det faller h. Haglet har nedslagit all säden. Skada af h.* — 2) Korn af sådana frusna dunster, som nedfaller på marken. Kallas äfv. *Hagelkorn. Stora h. Haglen voro så stora, att de slog sönder fönstren.* — 3) Benämning på mindre kulor af frän $\frac{3}{8}$ tums tvärlinje till storlek af ett knappålsbufvad, hvilka begagnas vid jagt och förfärdigas af bly med en liten tillsats af arsenik. *Orrhönan hade fått ett h. i hufvudet och två i bröstet.* Brukas mest i plur. *Grofvä, fina h. Köpa Fahlh.* Kan icke brukas kollektivt. — 4) (fig.) Nyttjas, för att utmärka en stor mängd af något, som faller tätt och hastigt. *Ett h. af pilar, af kulor, stenar, örfilar*, o. s. v.

HAGELBY, m. 2. *By* (se d. o. II), åtföljd af hagel.

HAGELBÖSSA, f. 1. Jagtbössa, endast ämnad att skjuta hagel och skrot.

HAGELFLASKA, f. 1. Flaska af stel juft, till förvarande af hagel.